

NOKIA Kuusiston kaava-alueen laajennuksen arkeologinen inventointi 2021

Timo Sepänmaa

Tilaaaja: Nokian kaupunki

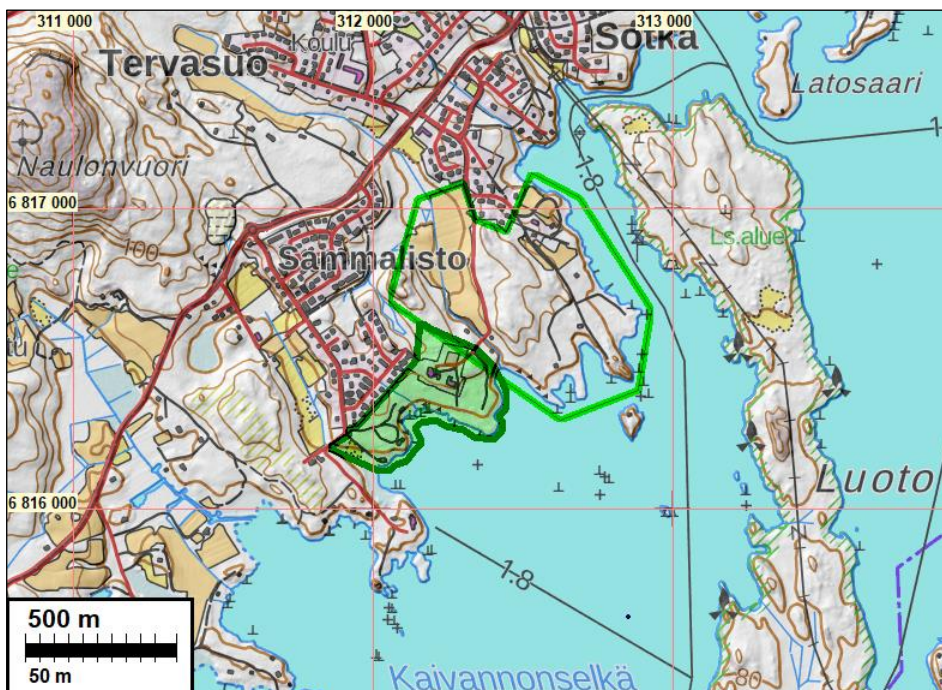
Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi.....	4
Lähteet	4
Kuvia	5
Muinaisjäännös.....	6
Nokia Torisevanlahti.....	6

Kansikuva: Aluetta koillisosan niemekkeen rantaa, itään.

Perustiedot

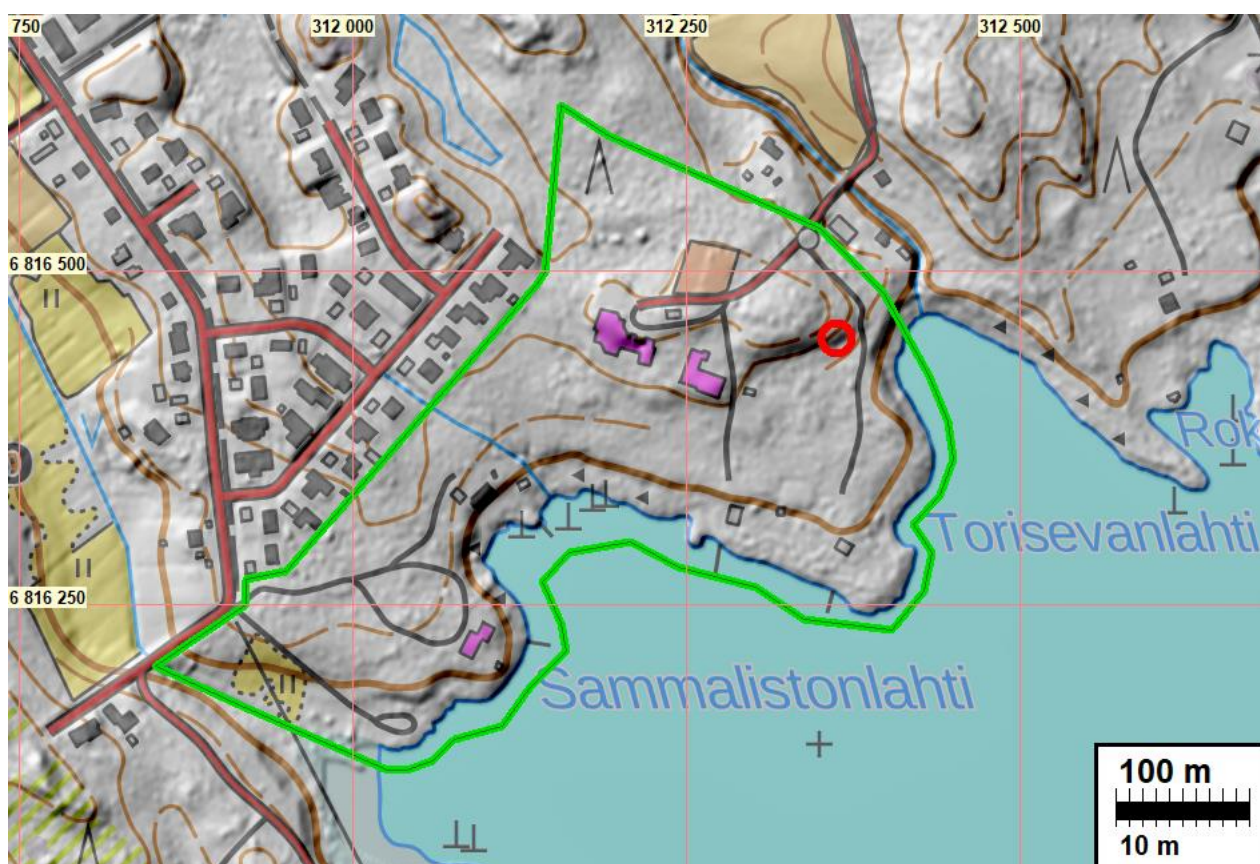
- Alue:** Noin 12 ha alue Nokian Sammaliston itäpuolella, Kaivannonsejän Sammalistonlahden luoteisrannalla. Alue on sen länsipuolella sijaitsevan ja v. 2020 inventoidun Kuusiston alueen laajennus.
- Tarkoitus:** Selvittää alueen muinaisjäännökset ja muuta suojeltavaksi katsottavat arkeologiset jäännökset.
- Maastotyö:** 28.6.2021
- Tilaaja:** Nokian kaupunki, kaavoitusyksikkö.
- Tutkimukset:** Renvall inventointi 1985, ei tietoa missä määrin tuolloin tarkasteltiin tätä aluetta. Koskinen 2020, itä-koillispuoleisen Kuusiston alueen inventointi.
- Tekijät:** Maastotyö: Timo Sepänmaa ja Janne Partanen.
- Tulos:** Alueella havaittiin yksi hiilihaudan jäännös, joka on muinaisjäännös. Muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia jäännöksiä ei alueella havaittu.

Tutkimusalue vihreällä. V. 2020 inventoitu alue rajattu vaalean vihreällä viivalla.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 6/2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 6/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikrolin Oy:n serverillä.

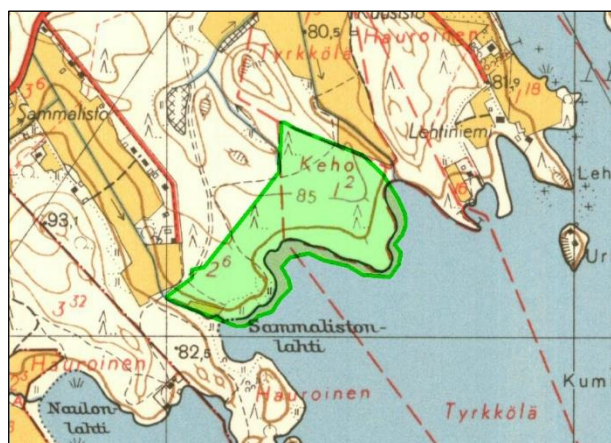
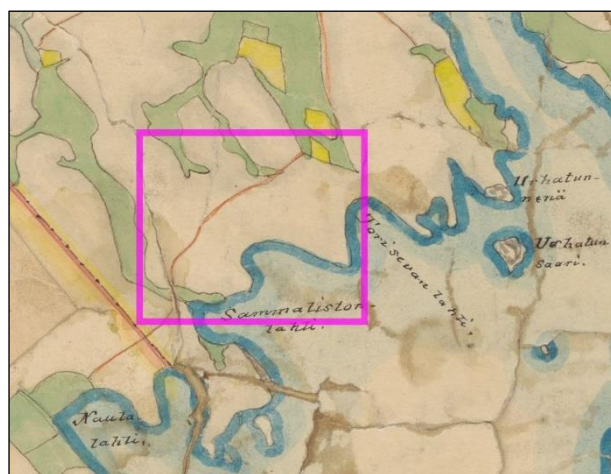
Kartat

Tutkimusalueen rajat vihreällä. Hiilihaudan sijainti on merkitty punaisella ympyrällä.

Vasemmalla: ote kuninkaankartasta 1796 – 1805, oikealla ote v. 1847 pitäjänkartasta, jossa ei näytetäisi tämän alueen kohdalla olevan myöhempiä päälle piirroksia. Kartta perustuu isojakokarttoihin. Tutkimusalueen sijainti osoitettu sinipunaisella suorakaiteella. Oikealla ote v. 1954 peruskartasta. Siinä tutkimusalue vihreällä.

Vanhojen karttojen otteiden perusteella tutkimusalueella ei ole ollut (niihin merkittyä) arkeologisessa mielessä relevanttia ihmistoimintaa historiallisella ajalla.

Inventointi

Vuonna 2020 inventoitu Kuusiston selvitysalue laajeni inventoinnin jälkeen lounaaseen, Sammalistonlahden rannoille. Nokian kaupungin kaavoitusyksikkö tilasi Kuusiston laajennusalueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Janne Partanen 28.6.2021, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Tietävästi nyt inventoidulla alueella on viimeksi tehty muinaisjäännösinventointia v. 1984 (Renvall). Kyseessä oli Nokian yleisinventointi eikä ole tietoa liikkuko inventoija tuolloin juuri tällä alueella. Alueelta ja sen liepeiltä ei tunnettu ennestään muinaisjäännöksiä. Noin 500 m itään, Urhatunniemessä ja saarella sijaitsee oletettavasti rautakautiset röykkiöt.

Alue sijoittuu Pyhäjärven tason 77,2 m ja 82,5 m korkeustasojen välille. Pyhäjärven vedenpintaa on Nokianvirran perkaamisen avulla laskettu useita kertoja, yhteensä liki pari metriä. 1700-lukua varhaisempi vedentaso on siis ollut noin 79 m kieppeillä, millä tasolla alueen etelärannalla on vanha rantatörmä. Järven kuroutumisen (Ancylijärvestä) jälkeinen vedentaso lienee ollut 80-81 m kieppeillä tällä alueella josta on laskenut hiljalleen n. 79 m tasolle. Rantasidonnaisia muinaisjäännöksiä voidaan siis löytää koko alueelta n. 82 - 80 m korkeustason tienoilta.

Ennen maastotöitä tutkimusalueen ilmalaserkeilaukseen perustuvasta rinnevarjostuksesta (Mml paikkatietoikkuna) etsittiin arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja pinnanmuotoja, mutta mitään selkeitä sellaisia ei siinä havaittu.

Kuten jo v. 2020 inventoinnissa todettiin, alueella ei ole vanhojen yleiskarttojen perusteella ollut asutusta tai juuri muutakaan niihin merkittyä, arkeologisessa mielessä kiinnostavaa ihmistoimintaa ennen kuin 1900 luvun lopulla.

Maastotyössä käytiin läpi vanha rantataso n. 80 m tasolla jokseenkin kattavasti ja muuta rakentamatonta metsäaluetta tarkasteltiin alueella ristiin rastiin kulkemalla. Paikoin tehtiin satunnaista koekuopitusta lapioilla (ns. lapionpistot) ja käsikairan pistoja. Alueen maastot olivat kivikkoista moreenia, alempana hienoaineksista liki savea ja ylempänä karkeampaa. Vähäkivisempiin maastonkohtiin vanhan rantatörmän äärellä tehtiin muutamin paikoin koekuoppia, mutta missään ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.

Alueen koillisosassa havaittiin rinteiden juurella hiilihaudaksi tulkittu jäännös: laakea n. 3 m halkaisijaltaan oleva matala (sortunut) kuoppa, jossa pohjalla hiilenkekäleitä. Se katsottiin muinaisjäännöksenä. Muutoin alueella ei havaittu mitään mainittavaa. Alueella on siis yksi pienialainen kiinteä muinaisjäännös: hiilihauta.

2.10.2021

Timo Sepänmaa

Lähteet

Alanen, T. & Kepsu, S. 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. SKS.

Peruskartta, 2123 05. 1954. Maanmittauslaitos.

Pirkkalan pitäjänkartat, v. 1847 ja 1903. Maanmittauslaitos.

Renvall, E. 1985. Nokian kaupungin inventointi. Turun yliopiston arkeologian osasto.

Kuvia

Alueen lounaiskolkkaa, vasemmalla vanha rantatörmä, oikealla rantaan menevää tietä ja niitty sen lounaispuolella

Alueen lounaisosan metsää, oikealla keskiosan metsää

Alueen koillisosan metsää ja koilliskolkkaa

Muinaisjäännös

Nokia Torisevanlahti

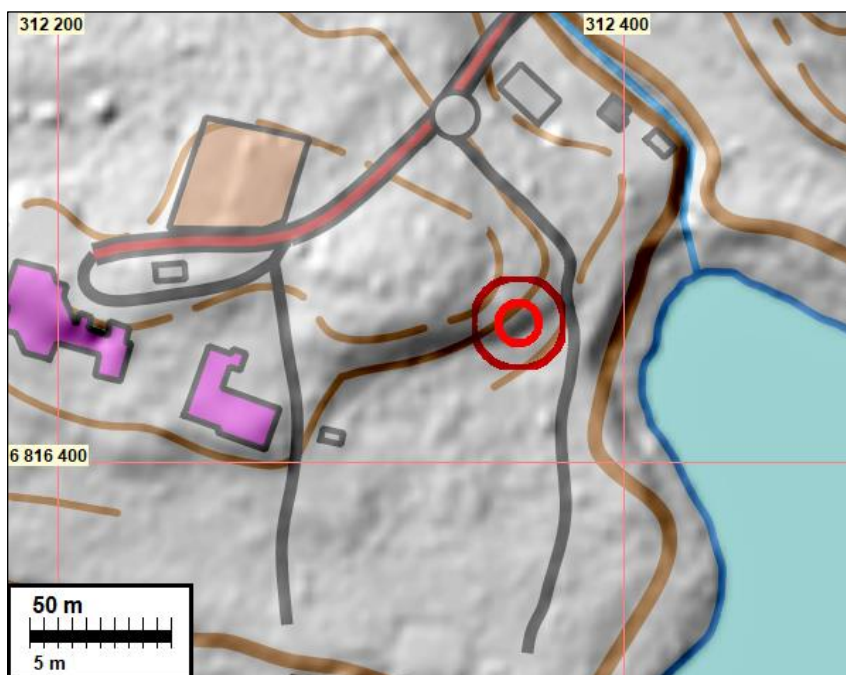
Mj-tunnus: uusi kohde
Status: Kiinteä muinaisjäännös
Tyyppi: työ ja valmistuspaikat
Alatyyppi: hiilihauda
Ajoitus: historiallinen (oletus)

Tutkijat: Sepänmaa 2021

Koordinaatit: N 6816449 E 312363 (muinaisjäännös 6 m säteellä oleva alue tästä pisteestä)

Kuvaus:

Kivikkoisen rinteeseen juurella on laakea, n. 3 m halkaisijaltaan oleva laakea kuopanne, johon tehdessä koekuopassa oli runsaasti hiilenkeköleitä. Kyseessä on ilmeisesti vanha hiilihaudan jäännös.

Hiilihaudan keskelle tehty koekuoppa.

Hiilihaudassa pinnassa paksuhko tumma ja nokinen maa, jossa kekäleitä syvälläkin. Mitan jakoväli on 0,5 cm.